Oponentský posudek k diplomové práci Anny Píšťkové.

Atelier restaurování malířských děl, polychromovaných plastik a nástěnných maleb akademického malíře a docenta Adama Pokorného - Akademie výtvarných umění v Praze.

Předmětem závěrečné diplomní práce studentky Anny Píšťkové byla restaurace portrétu Karla Burkharda van der Klee, datovaného rokem 1836 / značení na rubu plátna - dnes v majetku městského muzea ve Stříbře. Malba na plátně s bolusovým podkladem, v minulosti již opravovaná a v místech inkarnátů přečištěná, byla před současnou restaurací ve velmi špatném stavu. Plátno bylo zvlněné a na mnoha místech protržené a perforované. Povrch obrazu byl pokrytý deposity, lokálními přemalbami a zažloutlým zakaleným lakem. Diplomantka nejprve provedla komplexní průzkum obrazu – UV, RTG, IR i chemickou analýzu odebraných vzorků odebraných z malby. Po sejmutí lokálních přelepů byly provedeny zkoušky snímání laků a přemaleb včetně starých tmelů. Osvědčilo se snímání pomocí směsi organických rozpouštědel v gelovém nosiči u opravy z 19.stol. Starší přemalby pak byly snímány zahuštěnou emulzí V/O. Po vyrovnání roviny podložky a stabilizaci barevných vrstev pomocí Bewy na vakuovém zažehlovacím stole bylo třeba vyspravit trhliny v plátně a napnout obraz na funkční blindrám. Diplomantka nakonec zatmelila všechny defekty klihokřídovým emulzním tmelem. Imitativní retuš akvarelovými a pryskyřičnými barvami a lakování damarovým lakem s přísadou vosku a polymerovaného oleje zakončily restaurátorský proces a portrét opět nabyl původního vzhledu.

Dalším zadáním diplomové práce, byla restaurace obrazu českého malíře Otakara Mrkvičky /1898 – 1957/. Malba na plátně se skládá z několika autorských barevných vrstev, které ukázal rentgenový snímek. Kresba na zadní straně obrazu byla překrytá fólií. Bohužel olejová malba byla v minulosti vystavena vysoké teplotě, která způsobila krakeláž a oddělení vrstev v podobě puchýřků, které místy i odpadly. Restaurování takto poškozených maleb je velmi problematické a volba správného postupu si v tomto případě vyžádala řadu zkoušek. Nakonec byly kritické partie zpevněné pomocí nepatrného naměkčení slabým organickým rozpouštědlem, nahřátím a následným tlakem. Z rubu obrazu byla sejmuta nefunkční fólie. Po zajištění barevných vrstev byly revidovány změněné retuše a malba byla zajištěna ochranou fixáží.

Obtížným úkolem diplomantky byla – zatím nedokončená - restaurace renesanční dřevěné polychromované plastiky Světice z 18.století z Muzea hlavního města Prahy. Socha byla kdysi vystavena povětrnosti – zdobila městskou bránu ve Smečně. Její dřevo je pokryté silnou vrstvou nečistoty, částečně napadené červotočem /neaktivním/ a polychromie byla v minulosti mnohokrát neodborně opravovaná a mnohokrát přemalovaná. Ulámané části jsou neodborně lepené a některé ztracené. Krakelované vrstvy barevných nátěrů byly před zahájením práce uvolněné a zpráškovatělé, a na vrcholech modelace většinou již odpadlé až na dřevo. Hmotu dřeva prostupuje silná nečistota. Studentka nejprve provedla celkový průzkum zaznamenaný ve fotodokumentaci. Dále musela fragmenty polychromie nejprve upevnit, než se mohla pustit do průzkumu statigrafie vrstev . Odebrala mikrovzorky, na kterých bylo nalezeno na průřezech až osm různých barevných a lakových nátěrů na křídovém podkladu. Průzkum ještě není dokončen, chybí větší mechanické sondy a návrh na konečnou restauraci musí diplomantka předem konzultovat s majitelem a odbornou asistentkou akademickou malířkou Markétou Pavlíkovou.

Vzhledem k velikosti objektu a náročnosti práce bude studentka v restaurování pokračovat i během prázdnin.

Absolventka také pracovala v kolektivu od roku 2017 na výseči nástěnné malby – pravé pole jižní stěny jižní boční lodi kostela Čtrnácti svatých pomocníků v Kadani s výjevem Posledního soudu. Studenti uskutečnili rozsáhlý průzkum přemalovaných historických barevných vrstev z počátku 16. a 17.století, později zakrytých různými nátěry . Podařilo se odkrýt celý výjev Posledního soudu z roku 1614, z doby výmalby kostela. Malby a omítky se vzájemně překrývaly. Doprovodná dokumentace obsahuje snímky UV, IR a IR i falešné barevnosti, byl zaznamenán původní stav i stav zachování a poškození maleb. K lepší orientaci ve vrstvách malby pomohly také chemické analýzy , které identifikovaly malířský materiál v odebraných vzorcích. Ty ukázaly statigrafii vrstev a dobové pigmenty a usnadnily orientaci při snímání vápenných a hlinkových nátěrů a naznačily způsob stabilizace jednotlivých vrstev. Studentka prováděla průběžně zpevnění a injektáž uvolněných částí, odkrývání původních maleb, tmelení, retuš a závěrečnou fixáž.

Diplomantka také pracovala na technologické kopii středověkého deskového obrazu z 15. století ze sbírky Národní galerie, na tzv. Lannově madoně .

V poslední části diplomové práce se studentka empiricky i teoreticky zabývala resistencí a reversibilitou u cca deseti různých pojidel barev, které se používají k retuši při restaurování nástěnných maleb. K tomuto tématu prostudovala řadu naší i zahraniční odborné literatury.

Průzkum prováděla na vlastnoručně vyrobených vzorcích omítky a na nich mapovala chování pojidel při změně osvětlení, vlivu UV záření, výkyvů teploty, vlhkosti, znečištění, zkoumala jejich stálost, degradaci, stupeň odstranitelnosti a zároveň proměnu těchto materiálů při zatížení v klimatické komoře. Výsledky jsou v práci vždy pečlivě a přehledně doložené v tabulkách příslušných pojiv. Rešerši však chybí konečné vyhodnocení a doporučení optimálních materiálů, ke kterým autorka průzkumu dospěla a která by mohla být určitým vodítkem pro další restaurátory.

Diplomantka svým rozsahem a poctivým zpracováním zadání mne přesvědčila o svém všestranném zájmu o restaurátorskou profesi a doporučuji udělení vysokoškolského titulu MgA. Diplomovou práci hodnotím velmi dobře.

V Praze, 4. 9.2020 ak. mal. Zora Grohmanová